

אדולף

הד

תרגומי השירה לעברית ומעברית מאת אדולף גומן
Поэзия в переводе с иврита и на иврит Адольфа Гомана

מיכאיל לרמונטוב

Михаил Лермонтов

избранное

מבחר שירים

adolf.goman@gmail.com

מיכאיל לרמונטוב

(1814-1841)

Содержание

О Михаиле Лермонтове

Парус

Нет, я не Байрон, я другой

Баллада (Куда так проворно ...)

Еврейская мелодия

Смерть Поэта

Когда волнуется желтеющая нива

Молитва (странника)

Расстались мы, но твой портрет

Гляжу на будущность с боязнью

Она поет - и звуки тают

Слышу ли голос твой

Казачья колыбельная песня

Дума

Три пальмы

Молитва (В минуту жизни трудную)

На буйном пиршестве задумчив он сидел

Дары Терека

Есть речи — значенье

И скучно и грустно

Из Гёте

Воздушный корабль

Отчего

А. О. Смирновой

К портрету

Тучи

Родина

На севере диком стоит одиноко

Прощай, немытая Россия

Утёс

С о н

Они любили друг друга так долго и нежно

Тамара

תוכן העניינים

על מיכאיל לרמונטוב

המפרש

אני לא בִּירוֹן, איש אחר

בלדה (אן, יהודיה, את מהר מסתלקת?)

נגון עברי

מות המשורר

קשהקמה המצהיבה נעה ברוח

תפילה (תפילות ההלה)

נפרדנו

צרות עתיד איני יודע

היא עוד שרה, צלילים יפשירו

קשקול שלך נשמע

שיר-ערש קוזקי

שרעף

שלושה דקלים

תפילה (ברגע שחיים שנואים)

בזמן משתה פראי

תשורות נהר הטרק לים הפספי

ישנן אמירות

קדרות ועצבת

על-פי גתה

הספינה המעופפת

משום מה?

ל-א.א. סמירנובה

אל הדייקן

העננים

המולדת

אי-שם בצפון השומם עומד ארן

היי שלום, רוסיה נרפשת

שקיף

חלום

הם אהבו זה את זה בחבה מתמשכת

תמר

Нет, не тебя так пылко я люблю
Выхожу один я на дорогу
Пророк

לא, לא אותך אני אוהב לזהט,
לבדי יוצא אני לדֶרֶךְ
הנביא

על מיכאיל לרמונטוב

מיכאיל לְרֶמוֹנְטוֹב (1814-1841) סופר ומשורר רומנטי רוסי. לרמונטוב נחשב למשורר הרוסי הגדול ביותר בתקופה שלאחר מות אלכסנדר פושקין ועד פטירתו. באחד משיריו הידועים מ-1840 תיאר את האינטונציות שלו "חרוזי ברזל ספוגים מרירות ושנאה."

מיכאיל לרמונטוב נולד במוסקבה למשפחה ממעמד מכובד, וגדל בכפר טְרֶקְאֵנִי, שבמחוז פֶּנְזָה של היום. משערים שמוצאו ממשפחת אצילים סקוטית Learmont. לפי עדויות, שירת אציל סקוטי ממשפחה זו בצבא הפולני, נשבה במהלך הקרבות, עבר לשירות הצאר הרוסי ונהרג בקרב בשנת 1633. כיוון שלא עלה בידי משפחתו להסתדר כלכלית, נאלץ אביו של לרמונטוב, כמו אביו שלו לפניו, להתגייס לצבא. בעלותו לדרגת קפטן, הוא נישא למריה ארסנייבה בת השש עשרה. שנה לאחר נישואיהם נולד מיכאיל לרמונטוב. זמן קצר אחרי לידתו, פרץ ריב בין אביו לבין סבתו מצד אמו.

האם, אשר לא הצליחה לעמוד בעין הסערה, נפלה למשכב ומתה ב-1817. לאחר מות בתה, הקדישה סבתו יליזבטה את כל זמנה ללרמונטוב הפעוט בפחדה, כי במוקדם או במאוחר יילקח הילד ממנה בידי אביו. ייתכן כי בשל הדאגה היתרה או בשל המתחים המתמשכים במשפחתו, בימי צעירותו פיתח לרמונטוב מזג שהיה יהיר ופחדני גם יחד, ואף משיכה להרס. כילד, האזין לרמונטוב לסיפורים על נוכלים וגנבים, ודמיונו נשבה בידי אופיים הגס, אומץ לבם ומקומות מחייתם הפראיים. בגיל 10 הוא חלה, וכדי לרפא את מחלתו לקחה אותו סבתו אל חבל הקווקז. שם אהב לרמונטוב ילדה אשר תיאר אותה מאוחר יותר כבעלת שיער זהוב ו"זוג עיניים מלאכיות".

בילדותו המוקדמת התחנך לרמונטוב בידי צרפתי; כשהתברר שאותו איש היה מחנך לא מוצלח, החליטה סבתו לקחת את נכדה למוסקבה. תחילה התחנך לרמונטוב בידי מחנך גרמני בשם לוי (אולי יהודי) ואז נחשף לגתה ושילר, וזמן קצר אחר כך החל בלימודיו בגימנסיון אקדמי. הוא הוכיח עצמו כתלמיד מוכשר מעבר למקובל. בגימנסיון הכיר את שירתם של פושקין ושל ז'וקובסקי. אחת מחברותיו תארה אותו כ"נשוי לכרך עבה של ביירון". אותה עת, יחד עם תשוקתו הפואטית של לרמונטוב, התעוררו בקרבו השניות הארסיות וההומור האכזרי. כישרונו לצייר קריקטורות תאם את יכולתו לצלוף בתלמידים בכינויים שונים.

בשנת 1830 עבר לרמונטוב ללמוד באוניברסיטת מוסקבה. באותו קיץ התרחש אסון נוסף במשפחתו: מוכה יגון בשל הריחוק מצד בנו, עזב אביו את הבית ומת זמן קצר אחר כך. מותו היווה אובדן כבד ללרמונטוב, כפי שבא לידי ביטוי בכמה משיריו. בזמן לימודיו בלט לרמונטוב בהתבדלותו היהירה והמתנשאת. הוא הקפיד להתייבב להרצאות, אך לרוב היה קורא ספר באחת מפינות האודיטוריום, ורק לעיתים רחוקות לקח חלק בחיי החברה של הסטודנטים. תקופת לימודיו באוניברסיטה תמה כשלקח חלק במעשה קונדס מחוצץ כנגד אחד הפרופסורים.

אירועי האוניברסיטה גרמו ללרמונטוב לשקול מחדש את בחירת הקריירה שלו. בין 1830 ל-1834 הצטרף לרמונטוב אל בית הספר לצוערים בסנקט פטרבורג, ושם היה לקצין משמר. בתקופה זו כתב שירה אשר חיקתה את פושקין וביירון. הוא גם גילה סקרנות עזה לגבי היסטוריה רוסית ואפוסים ימי-בינאיים.

תהילתו של לרמונטוב באה אליו לאחר שירו "מות המשורר", שנכתב לאחר מותו של "שמש השירה הרוסית", א"ס פושקין, בדו-קרב. בשירו טען לרמונטוב, כי לא היה זה דו-קרב אלא רצח, והאשים את הצאר ויועציו בתכנונו. השיר הטיל אשמה גם על החברה הגבוהה ברוסיה על שותפותה ברצח פושקין. השיר צייר חברה זו כ"כת מתייהרת" ו"רוצחי חירות, גאון ושם עולם" ש"סביב הכס אורבים לבלוע נתח" (תרגום של דב גפנוב). השיר ביקע את האווירה המדכאת של רוסיה בשנות ה-30 של המאה ה-19 כברק המכה בשמים צלולים; השיר הכיל כוח של נבואה מקראית, גם אם בני זמנו של המשורר ראו בו אות לאדם שאינו שפוי. השיר אמנם לא פורסם בפומבי, אלא הועבר מאיש לאיש בהעתקים כתובים, אך הוא הגיע בסופו של דבר אל הצאר, אשר החליט לשלוח את לרמונטוב לאלתר לחבל הקווקז כקצין פרשים.

כאמור, שהה לרמונטוב בקווקז כילד בן 10 עם סבתו, וכך מצא עצמו "בבית" עם רגשות סימפטיים יותר מאלו שזכר מילדותו. מידותיהם הטובות והנוקשות של יושבי ההרים אשר נגדם היה עליו להלחם, כמו גם נופ הסלעים וההרים, התבררו כקרובים לליבו. הצאר הגלה אותו אם כן, אל ארץ מולדת, אם כי סבתו לא סברה כך, והצליחה לגרום לקיצור תקופת גלותו.

לרמונטוב שהה בסנקט פטרבורג בין השנים 1839–1838 והתבוננותו הזועמת בהווי האריסטוקרטי, שם קיבלו אותו הנשים האופנתיות כידוען, הביאו לכתיבת מחזה הביקורת "נשף המסיכות". לאחר מכן הוחזר לצבא הקווקזי. עד 1839 הוא השלים את הרומן היחידי שלו באורך מלא "גיבור דורנו", אשר תיאר באופן נבואי את הדו-קרב בו קיפח את חייו ביולי 1841. יש הטוענים כי גם דו-קרב זה היה רצח שהוזמן על ידי הצאר, שרצה להיפטר מהמשורר המרדן, אך יכול להיות כי גם אופיו היהיר של לרמונטוב תרם להחששת הסוף. רבים מפיוטיו המעולים נתגלו לאחר מותו בספרון הכיס שלו. לרמונטוב מת בדו-קרב ביולי 1841.

במהלך חייו פרסם לרמונטוב רק כרך דק של אוסף שירים (1840). כרכים, אשר קוצצו בידי הצנזורה, פורסמו שנה אחרי מותו. שיריו הקצרים נעים בין יצירות פטריוטיות זועמות כמו "המולדת" ועד הערצה פנתאיסטית של הטבע החי "לבדי יוצא אני לדרך". שורשים פטריוטיים ופנתאיסטים בשירתו הביאו לתהודה בלתי צפויה בספרות הרוסית המאוחרת. בוריס פסטרנאק לדוגמה, הקדיש את אוסף שיריו מ-1917 לזכר הפואמה של לרמונטוב "דימון". בזכות הרומן היחיד שכתב, לרמונטוב נחשב אחד האבות המייסדים של הפרוזה הרוסית.

(מתוך "ויקיפדיה")

Белеет парус одинокой
В тумане моря голубом!..
Что ищет он в стране далекой?
Что кинул он в краю родном?...
Играют волны — ветер свищет,
И мачта гнется и скрыпит...
Увы! Он счастья не ищет
И не от счастья бежит!
Под ним струя светлей лазури,
Над ним луч солнца золотой...
А он, мятежный, просит бури,
Как будто в бурях есть покой!

מפרש בודד מלבין שוקע
בערפל של ים כחל!..
מה בנכר למצא כמה?
מה בארצו לנטש יכול?..
התרן מזדקף בקשי...
גלים ורוח, ים לא נח.
הה, הוא לא מחפש לו אשר,
ולא מאשר הוא ברח!
תחתיו סילון בהיר מתכלת,
למעלה פז של החמה,
אך למרדן סופה - תוחלת,
כאלו יש בה נחמה!

1832

שיר למילים של מ. לרמונטוב וללחן א. וארלאמוב בביצוע א. פוגודין באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=84riYqZHF3E>

Нет, я не Байрон, я другой

אני לא בירון, איש אחר

Нет, я не Байрон, я другой,
Еще неведомый избранник,
Как он гонимый миром странник,
Но только с русскою душой.
Я раньше начал, кончу ране,
Мой ум немного совершит;
В душе моей как в океане
Надежд разбитых груз лежит.
Кто может, океан угрюмый,
Твои изведать тайны? кто
Толпе мои расскажет думы?
Я - или бог - или никто!

אני לא בירון, איש אחר,
נבחר עדן לא ידוע,
כמוהו נד נרדף פגוע,
אך לב רוסי בפני בוער.
מהר מאד אשוב לכאוס,
שכלי לא יעשה הרבה;
בנשמתו כמו באוקיינוס
תקוות שבורות מצאו מחבא.
על סוד הים, גלים מגביה,
אנחנו לא יודעים מאום.
איה שרעפי לעם יגיעו?
אני - או אלהים - או כלום!

Баллада (Куда так проворно ...)

Куда так проворно, жидовка молодая?

Час утра, ты знаешь, далек...

Потише - распалась цепочка золотая,

И скоро спадет башмачок.

Вот мост, вот чугунные влево перилы

Блестят от огня фонарей;

Держись за них крепче, - устала, нет силы...

Вот дом - и звонок у дверей.

Безмолвно жидовка у двери стояла,

Как мраморный идол бледна;

Потом, за снурок потянув, постучала, -

И кто-то взглянул из окна.

И страхом и тайной надеждой пылая,

Еврейка глаза подняла...

Конечно, ужасней минута такая

Столетий печали была.

Она говорила: "мой ангел прекрасный,

Взгляни еще раз на меня,

Избавь свою Сару от пытки напрасной,

Избавь от ножа и огня.

Отец мой сказал, что закон Моисея

Любить запрещает тебя.

Мой друг, я внимала отцу не бледнея,

Затем, что внимала любя.

И мне обещал он страдания, мученья,

בלדה (אן, יהודיה, את מהר מסתלקת?)

(*)

לאן את, עלמה בת-משה, מסתלקת?

הבקר רחוק, גם הכל...

לאט, כי שרשרת-זהב מתפרקת

ועוד מעט נעל תיפל.

את במעקה של הגשר אוהזת,

ללכת כבר לא יכולה;

הנה הוא הבית אליו את נחפזת,

הדלת ובה מצילה.

...היא כמו אליל שיש עמדה שם חזרת,

בחוט משיכה בחפזון;

ומישהו קם בשעה מאחרת,

מבעד הבית לחלון.

בפחד ובתקות-סתר בווערת

אליו מרימה הפנים...

היתה, כמובן, הדקה מצמררת

מעצב מאות השנים.

אמרה: "מלאכי הנפלא, מהשפל

כאן את מבטך אבקש,

את שרה שלך הצל נא מהסבל,

הצל מסכין ומאש.

אבי לי אמר שדתנו החמירה,

אותך לאהב לי אסרה.

הקשבת, ולחי שלי לא החוירה,

כי אז אהבה לי עזרה.

הבטיח לי גם יסורים עד הקבר,

И нож наточил роковой,
И вышел... Мой друг, берегись его мщенья, -
Он будет как тень за тобой.

Отцовского мщенья ужасны удары,
Беги же отсюда скорей!
Тебе не изменят уста твоей Сары
Под холодной рукой палачей.

Беги!.." Но на лик, из окна наклоненный,
Блеснул неожиданный свет,
И что-то сверкало в руке обнаженной,
И мрачен глухой был ответ.

И тяжкое что то на камни упало,
И стон раздался под стеной, -
В нем все улетающей жизнью дышало,
И больше, чем жизнью одной!

Потру, толпяся, народ изумленный
Кричал и шептал об одном:
Там в доме был русский, кинжалом пронзенный,
И женщины труп под окном.

סכין להשחית הוא החל...
שמור מנקמתו עצמך כמו מדבר
ילה אחריך כצל.

עליך לברח מיד, ואחורה
מבט אל תשליך, בקשה!
דע: לא יבגדו באהוב שפתי שרה
בפני הטבח הנפשע".

אז מול הפנים בחלון הפתוח
אור פתע נצנץ בדממה,
הבריק משהו באגרוף המתוח,
היתה התשובה עמומה.

נפל משהו על האבן בשקט,
וקול גניחה רגע רעד, -
נשמה בו נימת חיים מתפרקת,
יותר מחיי איש אחד.

בבקר קהל התכנס מכה הלם,
קרא ולחש במכאוב:
היה בתוך בית רוסי – גופת עלם,
עלמה על אבני הרחוב.

1832

(* על-פי "מלודיות עבריות" של ביירון

Еврейская мелодия

(Из Байрона)

Душа моя мрачна. Скорей, певец, скорей!
Вот арфа золотая:
Пускай персты твои, промчавшись по ней,

נגון עברי

(על-פי ביירון)

קח נבל של זהב מהר, זמר; עתה
נפשי כל כך קודרת!
הער באצבעות זריזות תוף כדי פריטה

Пробудят в струнах звуки рая.
И если не навек надежды рок унес,
Они в груди моей проснутся,
И если есть в очах застывших капля слез —
Они растают и прольются.

Пусть будет песнь твоя дика. Как мой венец,
Мне тягостны веселья звуки!
Я говорю тебе: я слез хочу, певец,
Иль разорвется грудь от муки.
Страданиями была упитана она,
Томилась долго и безмолвно;
И грозный час настал — теперь она полна,
Как кубок смерти, яда полный.

Смерть Поэта

Погиб поэт! — невольник чести —
Пал, оклеветанный молвой,
С свинцом в груди и жаждой мести,
Поникнув гордой головой!..
Не вынесла душа поэта
Позора мелочных обид,
Восстал он против мнений света
Один как прежде... и убит!
Убит!.. к чему теперь рыдания,
Пустых похвал ненужный хор,
И жалкий лепет оправдания?
Судьбы свершился приговор!
Не вы ль сперва так злобно гнали
Его свободный, смелый дар
И для потехи раздували
Чуть затаившийся пожар?

גן-עדן של צלילים במנגינת תפארת.
ואם לא לעולם גורל לקח תקוות,
הן בחזה שלי יקיצו,
אם יש עוד בעינים הקפואות דמעות -
יפשירו, ישפכו, יאוצו.

היה שירך פראי. כמו עטרה,
קשה לנשמת שמת הנבל!
אני אומר לך: תן לי דמעה מרה,
או יתפוצץ חזי מסבל.
כי ביסורים נפשי שנים רבות גדלה,
בפרך ושתיקה עשתה כל שעל;
הגיעה שעת אימה — עכשו היא כבר מלאה,
כמו גביע מות מלא רעל.

1836

מות המשורר

(*)

פיטן נספה! דבה גוברת
של ההמון בזוי הומה
נצחה. בגוף של עופרת,
לבו עדין לנקם צמא!..
נפשו לסבל לא מסגלת
את העלבון והקטרוג;
מרד הוא בדעה מושלת
לבד כמו קדם... והרוג!
הרוג!.. למה להתפח,
למה שיר שבח שלכם,
מלמול צדוק עלוב סולח?
דין הגורל כבר התגשם!
הלא אתם מזמן רדפתם
את כשרונם וגאון
וללבות דלקה אהבתם
שעוד היתה אז בחבה?

Что ж? веселитесь... — он мучений
Последних вынести не мог:
Угас, как светоч, дивный гений,
Увял торжественный венок.
Его убийца хладнокровно
Навел удар... спасенья нет:
Пустое сердце бьется ровно,
В руке не дрогнул пистолет.
И что за диво?.. издалёка,
Подобный сотням беглецов,
На ловлю счастья и чинов
Заброшен к нам по воле рока;
Смеясь, он дерзко презирал
Земли чужой язык и нравы;
Не мог щадить он нашей славы;
Не мог понять в сей миг кровавый,
На что он руку поднимал!..

И он убит — и взят могилой,
Как тот певец, неведомый, но милый,
Добыча ревности глухой,
Воспетый им с такою чудной силой,
Сраженный, как и он, безжалостной рукой.

Зачем от мирных нег и дружбы простодушной
Вступил он в этот свет завистливый и душный
Для сердца вольного и пламенных страстей?
Зачем он руку дал клеветникам ничтожным,
Зачем поверил он словам и ласкам ложным,
Он, с юных лет постигнувший людей?..

И прежний сняв венок — они венец терновый,
Увитый лаврами, надели на него:
Но иглы тайные сурово
Язвили славное чело;
Отравлены его последние мгновенья

שְׂמַח!.. לְשֵׁאת עֲנִי קְשׁוּחַ
כָּבֵר לֹא הָיָה הוּא מְסֻגֵּל:
דָּעָה גָּאוֹן כְּמוֹ נֵר בְּרוּחַ,
כְּמוֹ זֶר פְּרָחִים לְחֹג קִמְל.
רוֹצֵחַו קֵר מוֹחַ וְשׁוֹה נֶפֶשׁ
כִּנּוּן נִשְׁקָו. אֵין יְשׁוּעָה.
לְבוֹ הָרִיק פָּעַם בְּלִי רָגֶשׁ,
לֹא רָעַדָּה יָד רְשָׁעָה.
וְאֵין זֶה פֶּלֶא, כִּי הָרִי הוּא
דוֹמָה לְנִמְלִטִים רַבִּים,
לְצִיד דְּרָגוֹת וְעֲנוּגִים
נִזְרָק בְּיַד גּוֹרֵל אֱלֵינוּ;
בְּצִחוֹק הוּא כֵּז בְּזִמְן צִידוֹ
בְּהֶרְגָלִים וְשִׁפְת אֲרָצָנוּ,
לֹא חָס הַבוּר עַל תְּהִילָתָנוּ,
וְלֹא הִבִּין וְדָאִי עוֹדָנוּ
לֹאן כִּנּוּן אֵז אֶת יָדוֹ!..

וְהוּא נִסְפָּה - נִלְקַח בְּקֶבֶר,
כְּמוֹ הַפִּיטָן עֵלּוּם יָפָה הַתָּאֵר, (**
קָרְבָן שְׂנֵאָה לְשׂוֹא סְתוּמָה,
שְׂבַעֲטוֹ תָאֵר בִּעֵז וְטֹהֵר,
אֲשֶׁר גַּם הוּא הִפֵּל בְּיַד לֹא רְחוּמָה.

מִדּוּעַ מַעֲדָנָה שְׁלוֹה וְחִבְרוֹת חוֹבֶקֶת
נִכְנָס הוּא לְעוֹלָם שֶׁל קִנְאוֹת חוֹנֶקֶת
כָּל לֵב שֶׁל חֶפֶז, יְצָרִים שֶׁל אֵשׁ?
מִדּוּעַ הִתְיַדֵּד עִם מִשְׁמִיּוֹצִים בְּנֵי זָבֵל,
מִדּוּעַ הֶאֱמִין לְחִנְיָפָה וּמַלְל,
הוּא שִׁבְרִיּוֹת יָדַע כָּבֵר לְנַחֵשׁ?..

בְּמִקּוֹם זָרוֹ עָלְיוּ הֵם זֶר קוֹצִים הַנִּיחוּ,
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ עָלִי דִפְנָה שֵׁם נִסְתָּרוֹ:
אֶךְ מַחֲטִים לוֹ לֹא הִנִּיחוּ,
אֶת רוֹךְ מִצְחוֹ הִמָּהֵלֵל דִּקְרוּ;
אֶת רָגְעֵיו הָאֲחֵרוֹנִים הִרְעִילוּ

Коварным шопотом насмешливых невежд,
И умер он — с напрасной жаждой мщенья,
С досадой тайною обманутых надежд.
Замолкли звуки чудных песен,
Не раздаваться им опять:
Приют певца угрюм и тесен,
И на устах его печать. —

А вы, надменные потомки
Известной подлостью прославленных отцов,
Пятою рабскою поправшие обломки
Игрою счастья обиженных родов!
Вы, жадною толпой стоящие у трона,
Свободы, Гения и Славы палачи!
Таитесь вы под сению закона,
Пред вами суд и правда — всё молчи!..
Но есть и божий суд, наперсники разврата!
Есть грозный суд: он ждет;
Он не доступен звону злата,
И мысли и дела он знает наперед.
Тогда напрасно вы прибегнете к злословью:
Оно вам не поможет вновь,
И вы не смоее всей вашей черной кровью
Поэта праведную кровь!

בלחש הזדוני כלם במקהלה,
ומת הוא עם תחושות נקם שלא הועילו,
עם צער על תקוות שהוא רחש תחילה.
לא נשמעים שירי הפלא,
צלילים נדם, לא יחזר.
מקלט פיטן קודר כמו פלא,
ועל שפתייו חותמת בור. -

אתם, צאצאי השפל
של דור ידוע לשמצה,
אשר דרסתם, גסי רגל,
את קרבנות של השמצה!
אתם, שסביב הכס מחסום עשיתם,
רוצחים של גאונות, חרות ותהילה,
בצל החוק אתם מחבוא מצאתם,
בפניכם דין וצדק — אף מלה?
אבל יש דין עליון, משתפי הפשע,
יש דין מחמיר שמור לכם;
לא יעזר זהב הרשע,
שרעף ומעשה נודעים לו בהקדם,
הוא לא יסלח לכם על חטא צבוע
לא יעזר הלעז כאן,
ואז לא יכפר דמכם שחור לפלע
את דם החסד של פיטן.

1837

(* השיר נכתב אחרי שאלכסנדר פושקין נהרג בדו-קרב עם ז'ורז' דנטס משגרירות הולנד. כעונש על השיר הזה, גולה לרמונטוב לשרת בצבא בקווקז.

(** הרמז הוא לאחת מדמויות של הרומן "יבגני אונייגין" של א.פושקים – המשורר הצעיר לנסקי, אשר לפי העלילה נספה בדו-קרב.

Когда волнуется желтеющая нива

כשהקמה המצהיבה נעה ברוח

Когда волнуется желтеющая нива,
И свежий лес шумит при звуке ветерка,
И прячется в саду малиновая слива
Под тенью сладостной зеленого листка;

Когда, росой обрызганный душистой,
Румяным вечером иль утра в час златой,
Из-под куста мне ландыш серебристый
Приветливо кивает головой;

Когда студень ключ играет по оврагу
И, погружая мысль в какой-то смутный сон,
Лепечет мне таинственную сагу
Про мирный край, откуда мчится он, —

Тогда смирятся души моей тревога,
Тогда расходятся морщины на челе, —
И счастье я могу постигнуть на земле,
И в небесах я вижу бога...

Молитва (странника)

Я, мать божия, ныне с молитвою
Пред твоим образом, ярким сиянием,
Не о спасении, не перед битвою,
Не с благодарностью, иль покаянием,

Не за свою молю душу пустынную,
За душу странника в свете безродного;
Но я вручить хочу деву невинную
Теплой заступнице мира холодного.

Окружи счастьем душу достойную;

כְּשֶׁהַקֶּמֶה הַמַּצְהִיבָה נָעָה בְרוּחַ,
וַיַּעַר רַעֲנָן רוֹעֵשׂ מִמִּשְׁבָּה,
וְכִשְׁשִׁזִּיף אָדָם נִחְבָּא בְּגֵן בְּטוּחַ
בְּמַתְק צֶל יֵרֶק שֶׁל הָעֵלֶוֶה;

כְּשִׁזְיוֹנִית, בְּעֶשֶׂב קֵל אוֹחֶזֶת,
בְּחוּם לִי מִהֲנֻהֶנֶת בְּרֹאשָׁה,
בְּטֵל הָרִיחֵנִי כָּלָה מִתְּזֶת
בְּבִקָּר אוֹ בְּעֶרֶב בְּחֶרֶשׁה;

כְּשִׁמְעִין קָרִיר מִתּוֹךְ עָרוֹץ כָּרְגַע
טוֹבֵל אֶת שְׂרָעֲפֵי בְּעֶרְפֹּל חִלּוּם,
וּמִמְלַמֵּל לִי מִסְתּוֹרִין הַסָּאגָה
עַל אֶרֶץ שֶׁל שְׁלוֹה מִמֶּנָּה רֵץ הַלֵּם, -

אֲזַ כָּל הַחֲרָדוֹת גָּזוֹת, בְּנֶפֶשׁ רִגַע,
וּמַחְלִיקִים עַל פְּנֵי מַצְחִי כָּל הַקְּמִטִּים, -
הָאִשֶּׁר הָאָרֶץ נִתְפָּסָה, וּבְמִרְוֵמִים
לִי מִתְגַּלֶּה פְּתָאוּם אֱלֹהֵי.

1837

תְּפִילָּה (תְּפִילַת הַהֶלֶךְ)

אִם קְדוּשָׁה, כָּאֵן אֲנִי עִם תְּפִילַתִּי עֹכֵשׁ
בְּפָנֵי מְאוֹר דְּמוּתְךָ בְּרֶךְ כּוֹרַע.
לֹא עַל יְשׁוּעָתִי, לֹא טָרָם פְּרוֹץ הַקָּרֵב,
לֹא תוֹדַתִּי כִּנָּה לוֹמֵר כְּמָה,

לֹא לְבִקֵּשׁ חֲסוֹת לְנֶפֶשׁ הַבְּלָה,
נֶפֶשׁ הַהֶלֶךְ בְּלִי עִם, בְּלִי תוֹחֶלֶת,,
אֲלֹא לְמַסֵּר רוּצָה לָךְ אֶת הַבְּתוּלָה,
לָךְ, מְגִינָה חֲמָה בִּקְרַח הַחֲלָד.

נָא לְהַקִּיף אוֹתָהּ בְּבִרְיוֹת דּוֹאגּוֹת,

Дай ей сопутников, полных внимания,
Молодость светлую, старость покойную,
Сердцу незлобному мир упования.

Срок ли приблизится часу прощальному
В утро ли шумное, в ночь ли безгласную,
Ты воспринять пошли к ложу печальному
Лучшего ангела душу прекрасную.

Расстались мы, но твой портрет

Расстались мы, но твой портрет
Я на груди моей храню:
Как бледный призрак лучших лет,
Он душу радует мою.

И новым преданный страстям
Я разлюбить его не мог:
Так храм оставленный - всё храм,
Кумир поверженный - всё бог!

Гляжу на будущность с боязнью

Гляжу на будущность с боязнью,
Гляжу на прошлое с тоской
И, как преступник перед казнью,
Ищу кругом души родной;
Придет ли вестник избавленья
Открыть мне жизни назначение,
Цель упований и страстей,

תְּנֵי עֲלוּמִים שְׂמֵחִים, זִקְנָה רוֹגְעַת,
תְּנֵי לְלֵבָב טְהוֹר תִּבְּל מְלֹאת תִּקְוֹת,
לִנְפֹשׁ הָרְאוּיָה אֲשֶׁר וַדַּעַת.

וּכְשֶׁתְּבֹא הָעֵת לְצֵאת בְּלִי לַחֲזָר,
בְּאַמְצַע יוֹם אוֹ לַיִל, אֲזַ מְלַמְעָלָה
אֵלַי מִשְׁכַּב הַדָּוִי שְׁלַחִי מִלְאָךְ טְהוֹר,
וְאֵת נַפְשָׁה יִקַּח שְׂאִין דּוֹמָה לָהּ.

1837

נִפְרָדְנוּ. דִּיוִקְנָה שׁוֹמֵר

נִפְרָדְנוּ. דִּיוִקְנָה שׁוֹמֵר
אֲנִי עֹדִין עַל חֲזִי:
כְּמוֹ זֶכֶר שָׁנוֹת טוֹבוֹת יוֹתֵר
הוּא מְשַׁמַּח אֶת נַפְשִׁי.

אוֹתוֹ בָּאֵהָב הִתְדַּשׁ
לֹא לְאַהֲב אֵינִי יָכוֹל:
הֵיכֵל נְטוּשׁ עוֹדוֹ מִקְדָּשׁ,
אֲלִיל הַפֶּל – עוֹדוֹ הוּא אֵל!

1837

צָרוֹת עֲתִיד אֵינִי יוֹדֵעַ

צָרוֹת עֲתִיד אֵינִי יוֹדֵעַ,
וְצַעַר שֶׁל עֶבֶר מוֹאֵס,
וְכִמוֹ עַל הַגֶּרְדֹּם פּוֹשֵׁעַ
קְרוֹבִים לִנְפֹשׁ מְחַפֵּשׁ.
הָאֵם עִם יְשׁוּעָה שְׁלִיחַ
יְבוֹא, תִּכְלִית חַיֵּי יְנִיחַ,
יַעֲוִד תִּקְוֹת וְתַאֲוִי,

Поведать — что мне бог готовил,
Зачем так горько прекословил
Надеждам юности моей.
Земле я отдал дань земную
Любви, надежд, добра и зла;
Начать готов я жизнь другую,
Молчу и жду: пора пришла;
Я в мире не оставлю брата,
И тьмой и холодом объята
Душа усталая моя;
Как ранний плод, лишенный сока,
Она увяла в бурях рока
Под знойным солнцем бытия.

הָאֵל הַכִּין לִי אֵיזָה טַעַם
וְלָמָּה שָׁם מִכְּשׁוֹל כָּל פַּעַם
לְכָל תּוֹחֶלֶת נַעֲוִירִי?
לְאַרְץ חֹב אֶרֶצִי פֹרַע
שֶׁל מָגֵד, אֶהְבֶּה וְחַט
וּמִחֲדָשׁ לַחַיּוֹת כְּמָה
אֲנִי דוֹמָם: הַגִּיעָה עֵת.
כָּאֵן לֹא אֲשָׁאִיר אַחִי בַּחֲלָד.
בְּקוֹר וְאַפְלָה קוֹדֶרֶת
כָּל נִשְׁמַתִּי לָאֶה שְׂרוּיָה.
כְּמוֹ בֶּסֶר הַחֲמָה נוֹגֶסֶת,
אוֹתָהּ סוֹפֶת גּוֹרֵל הוֹרֶסֶת
בְּחוּם יוֹקֵד שֶׁל הַיָּה.

1838-1837

Она поет - и звуки тают

היא עוד שָׁרָה, צִלִּילִים יִפְשִׁירוּ

Она поет - и звуки тают
Как поцелуи на устах,
Глядит - и небеса играют
В ее божественных глазах;
Идет ли - все ее движенья,
Иль молвит слово - все черты
Так полны чувства, выраженья,
Так полны дивной простоты.

היא עוד שָׁרָה, צִלִּילִים יִפְשִׁירוּ
כְּמוֹ עַל שְׁפָתַיִם נְשִׁיקוֹת,
היא מְבִיטָה – תִּבְּל יָאִירוּ
עֵינֶיהָ הָאֱלֹהִיּוֹת.
אִם רֵק תֵּלֶךְ – כָּל תְּנוּעוֹתֶיהָ,
אִם תִּדְבֹּר, אִזּ כָּל מְלָה -
מְלֹאוֹת בְּהִבָּעַת רִגְשִׁיהָ
וּבִפְשׁוּטוֹת הַנִּפְלְאוֹה.

1837-1838

Слышу ли голос твой

כְּשֶׁקוֹל שִׁלְךָ נִשְׁמָע

Слышу ли голос твой
Звонкий и ласковый,
Как птичка в клетке

כְּשֶׁקוֹל שִׁלְךָ נִשְׁמָע
צִלּוּל, מְלֹא עֲדָנָה,
כְּמוֹ צְפוּרָה בְּכִלּוּב

Сердце запрыгает;

לבי קופץ מגיל.

Встречу ль глаза твои
Лазурно-глубокие,
Душа им навстречу
Из груди просится,

כְּשֶׁבִּעֵינֶיהָ אֲנִי
מְבִיט, בְּתִכּוֹל עֵמֶק,
נִפְשִׁי מִתּוֹךְ חֲזִי
שׁוֹאֶפֶת לְקִרְאָתָהּ.

И как-то весело
И хочется плакать,
И так на шею бы
Тебе я кинулся.

וְחֵשׁ אֵיזוֹ שִׂמְחָה,
וְגַם עַל גְּבוּל בְּכִי,
אֲנִי כְּמֵה רֵק
עַל צִוְאָרָה לִיפֹל.

1838-1837

Казачья колыбельная песня

שיר-עֶרֶשׁ קוֹזָקִי

(*)

Спи, младенец мой прекрасный,
Баюшки-баю.
Тихо смотрит месяц ясный
В колыбель твою.
Стану сказывать я сказки,
Песенку спою;
Ты ж дремли, закрывши глазки,
Баюшки-баю.

נוֹמָה, יֶלֶד, נוֹמָה, פָּרַח,
נוֹם, לֵיל מְנוּחָה.
מִסְתַּכֵּל מֵרוֹם יָרֵחַ
לְעִרְסָתָהּ.
אֶסְפֹּר בְּדוֹדוֹת בִּינְתִים,
שִׁיר אֲשִׁיר לָהּ;
רֵק נִמְנָם, עֵצֶם עֵינַיִם,
נוֹם, לֵיל מְנוּחָה.

По камням струится Терек,
Плещет мутный вал;
Злой чечен ползет на берег,
Точит свой кинжал;
Но отец твой старый воин,
Закален в бою:
Спи, малютка, будь спокоен,
Баюшки-баю.

לֹשׁ הַטֶּרֶק הַדָּלוּם
אֶת אֲבְנֵי מִדְרוֹן,
וְצִ'צ'ן בְּסִבָּה שְׁחוּם
כֶּבֶר מִשְׁחִיז פְּגִיוֹן.
מְחַשֵּׁל אֲבִיךָ, יֶלֶד,
בְּמַעֲרָקָה.
נוֹמָה, בֵּן, סִגְרָתִּי דָּלֶת.
נוֹם, לֵיל מְנוּחָה.

Сам узнаешь, будет время,

עוֹד תִּדְעַ – הָעֵת תִּגִּיעַ –

Бранное житье;
Смело вденешь ногу в стремя
И возьмешь ружье.
Я седельце боевое
Шелком разошью...
Спи, дитя мое родное,
Баюшки-баю.

Богатырь ты будешь с виду
И казак душой.
Провожать тебя я выйду -
Ты махнешь рукой...
Сколько горьких слез украдкой
Я в ту ночь пролью!..
Спи, мой ангел, тихо, сладко,
Баюшки-баю.

Стану я тоской томиться,
Безутешно ждать;
Стану целый день молиться,
По ночам гадать;
Стану думать, что скучаешь
Ты в чужом краю...
Спи, пока забот не знаешь,
Баюшки-баю.

Дам тебе я на дорогу
Образок святой:
Ты его, моляся богу,
Ставь перед собой;
Да, готовясь в бой опасный,
Помни мать свою...
Спи, младенец мой прекрасный,
Баюшки-баю.

את חיי קרבות
עם רובה, קלמר קליע,
סיף, משוורת.
עוד ארקם אכף בקשט,
אברך אותך...
רוח בשדה רועשת.
נום, ליל מנוחה.

לגיבור תגדל עוד, נער,
ובלב – קוזק.
אלוה אותך עד שער,
תנפנף לי רק.
לבדה אשב בבית,
כל הליל בוכה.
בני, ישן בקשט, עיט,
נום, ליל מנוחה.

עוד לבני אתגעגע,
אתפלל; בקלף
אנחש בלב גווע
מה יקרה בקרב.
לא תוכל אותי לשפח,
גם אם רחוקה...
נומה בלי לדאג, אפרוח,
נום, ליל מנוחה.

כשתצא, תקח לדריך
צלם-יקונין:
בתפלה תכרע הברך,
תצלב פנים.
ותוך לחימה וטבח
אל תשכח אמך...
נומה, ילד, נומה, פרח,
נום, ליל מנוחה.

(*) קוזקים – איכרים רוסים אשר התנחלו בדרום המדינה
והשתתפו יחד עם הצבא בכיבוש השטח ובקרבות נגד
שבטים מקומיים – צ'צ'נים, אוסטינים, קבֶרְדינים ועוד

דума

Печально я гляжу на наше поколение!
Его грядущее - иль пусто, иль темно,
Меж тем, под бременем познания и сомнения,
В бездействии состарится оно.
Богаты мы, едва из колыбели,
Ошибками отцов и поздним их умом,
И жизнь уж нас томит, как ровный путь без цели,
Как пир на празднике чужом.
К добру и злу постыдно равнодушны,
В начале поприща мы вянем без борьбы;
Перед опасностью позорно малодушны
И перед властью - презренные рабы.
Так тощий плод, до времени созрелый,
Ни вкуса нашего не радуя, ни глаз,
Висит между цветов, пришлец осиротелый,
И час их красоты - его паденья час!

Мы иссушили ум наукою бесплодной,
Тая завистливо от ближних и друзей
Надежды лучшие и голос благородный
Неверием осмеянных страстей.
Едва касались мы до чаши наслажденья,
Но юных сил мы тем не сберегли;
Из каждой радости, бояся пресыщенья,
Мы лучший сок навеки извлекли.

Мечты поэзии, создания искусства
Восторгом сладостным наш ум не шевелят;

שרָעָר

בְּדוֹר שְׁלִי אֲנִי צוֹפֶה עֲצוּב עֵינַיִם!
עֲתִיד שְׁלֹו אוֹ רִיק אוֹ לוֹט בְּעֶרְפֹּל,
בְּעַל הַהֲפָרָה וְהַהֲסוּס בִּינְתָיִם
בְּאַפ־מַעַשׂ הוּא לְקַמֵּל הַחֵל.
עֲשִׂיר מַעְרִיסָה שְׁלֹו רוֹגַעַת
בְּטַעוּיֹת אַבּוֹת, שְׁכֹלֵם הַמֶּאֱחֵר,
לֹאֶה מֵהַחַיִּים, כְּמוֹ מִמַּסַּע בְּלִי יַעַד,
כְּמוֹ מִמִּשְׁתָּה בְּחַג שֶׁל זָר.
לָרַע, לְטוֹבָה שְׁוִי הַנֶּפֶשׁ
בַּצַּעַד הָרִאשׁוֹן בְּלִי מַאֲבָק נוֹבְלִים;
בְּפָנֵי הַסִּפְּנָה מוּג־לֵב בְּנוֹ כָּל רֶגֶשׁ,
בְּפָנֵי הַשְּׁלִיטִים – רַק עֲבָדִים בְּזוּיִים.
אִם פָּרִי הַבִּשְׁמִיל לִפְנֵי שְׁעָה מְגֻדָּרֶת,
הוּא לֹא שְׂמִיחָה לָנוּ לַעֲיִן וּלְחֵף,
תְּלִוֵי בֵּין הַפְּרָחִים, כְּמוֹ גֶּר יְתוֹם, עַל זָרֶת,
וּבִיּוֹם שֶׁל יַפְעָתָם נוֹפֵל הוּא וְדוֹעָרָה!

בְּסֶרֶק מַדַּע עָקָר יִבְשְׁנוּ אֶת הַמוֹחַ,
שׁוֹמְרִים בְּקִנְאוֹת מֶאֱח וּמֶרְחוֹק
אֶת שְׂגָב הַתְּקוּוֹת, קוֹלוֹ אֲצִיל וְכוֹחַ
שֶׁל לֵהֵט תִּאְוָה נִשְׁלַל בְּצַחוֹק.
כְּמַעַט וְלֹא נִגְעָנוּ בַּגְּבִיעֵי הַיָּצָר,
אֲרֵ אוֹן שֶׁל נְעוּרִים מִזְמַן אֶבֶד,
מִכָּל שְׂמִיחַת חַיִּים, בְּפֶחַד עֵגֶג יֶתֶר,
הַמַּהֵל הַנִּפְלָא לְעַד נִסְחַט.

חֲלוֹם שֶׁל הַשִּׁירָה וְאַמְנוֹת תַּפְאָרֶת
אֶת בִּינְתָנוּ כְּבָר בְּלֶהֱב לֹא יֵצִית.

Мы жадно бережем в груди остаток чувства -
Зарытый скупостью и бесполезный клад.
И ненавидим мы, и любим мы случайно,
Ничем не жертвуя ни злобе, ни любви,
И царствует в душе какой-то холод тайный,
Когда огонь кипит в крови.
И предков скучны нам роскошные забавы,
Их добросовестный, ребяческий разврат;
И к гробу мы спешим без счастья и без славы,
Глядя насмешливо назад.

Толпой угрюмою и скоро позабытой
Над миром мы пройдем без шума и следа,
Не бросивши векам ни мысли плодovитой,
Ни гением начатого труда.
И прах наш, с строгостью судьбы и гражданина,
Потомок оскорбит презрительным стихом,
Насмешкой горькою обманутого сына
Над промотавшимся отцом.

Три пальмы

(Восточное сказание)

В песчаных степях аравийской земли
Три гордые пальмы высоко росли.
Родник между ними из почвы бесплодной,
Журча, пробивался волною холодной,
Хранимый, под сенью зеленых листов,
От знойных лучей и летучих песков.
И многие годы неслышно прошли;
Но странник усталый из чуждой земли

טָפָה שֶׁל רָגֶשׁ חָם בְּתוֹךְ חֲזָה נִסְתָּרָת -
אוֹצֵר קִמְצָן זָקֵן שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תְּכֵלִית.
עַל-פִּי מִקְרָה בּוֹחֵרִים שְׂנוּאִים וְאֶהוּבִינוּ,
לֹא מִקְרִיבִים דָּבָר לְרִיב אוֹ אֶהְבָּה,
וְאִיזָה קוֹר מוֹזֵר שׁוֹרֵר בְּתוֹךְ לִבֵּנוּ.
כְּשֶׁדָם תּוֹסֵס בְּלֶהְבָּה.
נֶאֱוָף נֶשֶׁל הָאֲבוֹת מִשְׁעֵמָם אוֹתָנוּ,
יְלֻדוֹתֵינוּ וְעִנּוּגָם הַמִּפְאָר;
בְּלִי גֵד, בְּלִי תְהִילָה, כְּשֶׁכָּבֵר לְסוֹף הַגְּעֵנוּ,
צוֹפִים בְּלַעַג לְעֶבֶר.

אֲנוּ, הַמּוֹן קוֹדֵר וְעוֹד מַעֵט שְׂכוּחַ,
מוֹל הָעוֹלָם עוֹבְרִים בְּלִי רַעַשׁ, בְּלִי עֶקֶב,
בְּלִי לְהַשְׁאִיר בּוֹ פְּרִי שֶׁל רַעִיוֹן שְׁלוֹחַ
אוֹ מַעֲשֵׂה שְׁהֶגְאוֹן נוֹתֵב.
וְצֶאֱצָא עוֹד יַחֲלֵל בְּשִׁיר אִירוֹנִי
אֶת עֲצֻמוֹתֵינוּ כְּשׁוֹפֵט, אֶזְרַח קִפְדּוֹ,
כִּבְּן הַמֶּרְמָה - בְּלַעַג מֵר וְצִינִי
כְּלָפִי הָאֵב הַבִּזְבֵּזֵן.

1838

שְׁלוֹשָׁה דִּקְלִים

(אגדה מזרחית)

בְּאֶרֶץ עֶרֶב בְּעֶרְבַת חוֹל וְחוּם.
שְׁלוֹשָׁה דִּקְלִים הִתְנַשְּׂאוּ לְמָרוֹם.
פֶּרֶץ בִּינִיהֶם לְאִוִּיר הַשָּׁמַיִם
מִקְרָקֶע עֶקֶר מַעֲיָן קֶר הַמַּיִם,
נִשְׁמַר תַּחַת צֶל שֶׁל עֲלוֹהַ יִרְקָה
מִחוּל מַעוֹפֶף וּמִשְׁמֶשׁ מִכָּה.
שְׁנַיִם כָּךְ עָבְרוּ, שׁוּם דָּבָר לֹא קָרָה,
וְגַם שׁוּם נָגֵד, יְלִיד אֶרֶץ זָרָה,

Пылающей грудью ко влаге студеной
 Еще не склонялся под кушей зеленой,
 И стали уж сохнуть от знойных лучей
 Роскошные листья и звучный ручей.
 И стали три пальмы на бога роптать:
 «На то ль мы родились, чтоб здесь увядать?
 Без пользы в пустыне росли и цвели мы,
 Колеблемы вихрем и зноем палимы,
 Ничей благосклонный не радуя взор?..
 Не прав твой, о небо, святой приговор!»
 И только замолкли — в дали голубой
 Столбом уж крутился песок золотой,
 Звонков раздавались нестройные звуки,
 Пестрели коврами покрытые выюки,
 И шел колыхаясь, как в море челнок,
 Верблюды за верблюдом, взрывая песок.
 Мотаясь висели меж твердых горбов
 Узорные полы походных шатров;
 Их смуглые ручки порой подымали,
 И черные очи оттуда сверкали...
 И, стан худощавый к луке наклоня,
 Араб горячил вороного коня.
 И конь на дыбы подымался порой,
 И прыгал, как барс, пораженный стрелой;
 И белой одежды красивые складки
 По плечам фариса вились в беспорядке;
 И с криком и свистом несясь по песку,
 Бросал и ловил он копье на скаку.
 Вот к пальмам подходит шума караван:
 В тени их веселый раскинулся стан.
 Кувшины звуча налились водою,
 И гордо кивая махровой главою,
 Приветствуют пальмы нежданных гостей,
 И щедро поит их студеной ручей.
 Но только что сумрак на землю упал,
 По корням упругим топор застучал,

לא שח בחזה הלוהט שם עדין
 מתחת לגג העלים אל העין.
 ומחום השמש התחילו לסבל
 עלי הצמרת ונחל כהל.
 שלושה דקלים אז פנו אל האל:
 "למה בלי שום יעד זמננו אוזל?
 למה בלי תועלת גדלנו, פרחנו
 ברוח עזה ובחום עז אנחנו?
 מבט לא שמחנו של אף בן-אנוש.
 אתה לא צודק בדינך הקדוש!"
 ורק השתתקו — כבר באפק רחב
 הנה מסתובב עמוד חול זהבהב.
 הנה, נשמעים צלצולים ללא סדר,
 נראות אריזות בשטיח מצמר,
 אורחת הגמלים מאבקות פרסות,
 שמתנדנדים כמו בים צי סירות,
 ובין הדבשות מוצקות על הגב
 נושא גמל אהל מסע מעצב.
 ממנו נראות מדי פעם ידי
 שחומות וברקי שחור עינים...
 נוטה את גופו לאפק, ערבי
 מאיץ את סוסו המהיר מכל צבי.
 הסוס לפעמים על השתים קופץ,
 רועד כמו פנתר שנפגע מהחץ.
 כפלים לבנים מתפתלים לכל עבר
 עפים באויר על כתפיים של גבר.
 צועק ושורק על החול הוא דוהר,
 נזרק כידונו ונתפס חיש מהר.
 אל הדקלים כבר קרובה האורחה,
 בצל שלהם כבר עורכים ארוחה,
 ומים זורמים לקנקן השמח,
 שלושה דקלים מברכים כל אורח,
 קלוח קריר להם עין נותן,
 כל עץ בראשו הגאה מהנהן.
 אף רק את האור יום התחיל לכבות,
 התחיל הגרזן את השרש לכרות.

И пали без жизни питомцы столетий!
 Одежду их сорвали малые дети,
 Изрублены были тела их потом,
 И медленно жгли их до утра огнем.
 Когда же на запад умчался туман,
 Урочный свой путь совершал караван;
 И следом печальным на почве бесплодной
 Виднелся лишь пепел седой и холодный;
 И солнце остатки сухие дожгло,
 А ветром их в степи потом разнесло.
 И ныне все дико и пусто кругом —
 Не шепчутся листья с гремучим ключом:
 Напрасно пророка о тени он просит —
 Его лишь песок раскаленный заносит,
 Да коршун хохлатый, степной нелюдим,
 Добычу терзает и щиплет над ним.

נָפְלָה וּגְוָעָה שְׁלִישִׁיהָ מִפְּאֶרֶת,
 קָרְעוּ יְלָדִים אֶת עָלֵי הַצִּמְרֵת,
 אַחֵר כֶּה חֲתָכוּ אֶת גְּזָעֵי הָעֵצִים,
 שָׂרְפוּ בְּמוֹקֵד וְכָבוּ גְחָלִים.
 וְכִשְׁעֶרְפֶּל הִתְפַּזֵּר לוֹ מִחֵר
 הַמְּשִׁיכָה אוֹרָחָה בְּמִסְלּוֹל הַנִּבְחָר;
 נִרְאָה עַל הַשְּׂטִחַ עֶקֶר שֶׁל הַקֶּרֶקֶע
 רַק אֶפֶר אֶפֶר מִתְקַרֵּר שֶׁם אַחֵר כֶּה;
 הַשֶּׁמֶשׁ שָׂרְפָה אֶז אֶת מֵה שְׁנוֹתָר,
 וְרוּחַ נֶשֶׁא שְׂאֵרִית בְּמִדְבָּר.
 הַכֹּל רִיק עֵקֶשׁוּ שֶׁם, פְּרָאִי וְשׂוֹמֵם,
 הָעֵיִן לֹא שָׁח עִם עָלִים, הוּא דּוֹמֵם,
 לִשְׂאֹא מִבְקֵשׁ אֶת הַצֵּל מֵאֵלֶּה,
 הַחוּל הַנוֹדֵד הַלוֹהֵט מְכֻסֵּהוּ,
 דִּית עֶרְבָה אַחֲרֵי שֶׁתִּקְפָּה
 מוֹרֶטֶת מַעַל לַמַּעִין אֶת טֶרְפָּה.

1839

Молитва (В минуту жизни трудную)

В минуту жизни трудную,
 Теснится ль в сердце грусть,
 Одну молитву чудную
 Твержу я наизусть.

Есть сила благодатная
 В созвучье слов живых,
 И дышит непонятная,
 Святая прелесть в них.

С души как бремя скатится,
 Сомненье далеко —
 И верится, и плачется,
 И так легко, легко...

תְּפִילָּה (בְּרִגַע שְׁחִיִּים שְׁנוּאִים)

בְּרִגַע שְׁחִיִּים שְׁנוּאִים
 וְצִעַר לֹא מִרְפָּה
 תְּפִילָּה אַחַת פְּלֵאִית אֲנִי
 מִשְׁמִיעַ בְּעַל-פֶּה.

בְּתוֹךְ תַּצְלִיל מְלִים חַיּוֹת
 יֵשׁ חֶסֶד מְצֻטָּבֵר,
 בְּנוֹי קְדוֹשׁ מְלִים נוֹשְׁמוֹת
 שְׂאִין לוֹ שׁוֹם הַסִּבֵּר.

שֶׁמָּא גַז מִנְפָּשֵׁי הָעַל
 וְהַהֶסֶס חֲדָל -
 לְבִכּוֹת, לְהֶאֱמִין, הַכֹּל
 כָּל כֶּה, כָּל כֶּה לִי קַל...

На буйном пиршестве задумчив он сидел

На буйном пиршестве задумчив он сидел
Один, покинутый безумными друзьями,
И в даль грядущую, закрытую пред нами,
Духовный взор его смотрел.

И помню я, исполнены печали
Средь звона чаш и криков и речей
И песен праздничных и хохота гостей
Его слова пророчески звучали.

Он говорил: ликуйте, о друзья!
Что вам судьбы дряхлеющего мира?..
Над вашей головой колеблется секира,
Но что ж!.. из вас один ее увижу я.

בְּזֶמַן מִשְׁתֵּה פָּרָאִי

בְּזֶמַן מִשְׁתֵּה פָּרָאִי יָשָׁב הוּא מֵהֶרֶר,
בּוֹדֵד בְּתוֹךְ טְרוֹף שֶׁל חֲבֵרָיו,
וּבְעֵתִיד רְחוֹק סָגוּר עוֹדוֹ בְּפָנָיו
בְּעֵין נִפְשׁוֹ צָפָה הוּא עַר.

אֲנִי זֹכֵר אִיךָ הוּא דִּבֵּר בְּעֶצֶב.
עַל רִקְעַ נְאוּמִים וְצִלִּיל גְּבִיעִים,
שִׁירִים שֶׁל חֵג וְצִהְלֵת אוֹרְחִים
נִפְּלוּ מִלּוֹת נְבִיא שְׁלוֹ בְּרָצָף.

אָמַר: שִׂמְחוּ, הַחֲבֵרִים, הִידָד!
גּוֹרֵל שֶׁל הָעוֹלָם רְחוֹק מִכֶּם הָעָרֵב...
מֵעַל לְרֹאשֵׁיכֶם כָּבֵד מִתְנַדֶּדֶת חֶרֶב,
אֲבוֹי!.. מִכֶּם אֶרְאֶה אוֹתָהּ אֲנִי בְּלֵבֵד.

Дары Терека

Терек воет, дик и злобен,
Меж утёсистых громад,
Буре плач его подобен,
Слезы брызгами летят.
Но, по степи разбегаясь,
Он лукавый принял вид
И, приветливо ласкаясь,
Морю Каспию журчит:
«Расступись, о старец-море,
Дай приют моей волне!

תְּשׁוּרוֹת נֹהַר הַטָּרֶק לַיָּם הַכֶּסֶּפִּי

הוּא מְלֹא פְּרָאוֹת וְזַעַם
בֵּין צוּקִים עֵנֶק הוֹמָה,
וּמִתִּיז דְּמָעוֹת בְּרַעַם
לְסוּפַת הַרִים דוֹמָה.
אֶךְ לְעֶרְבָה מְגִיעַ,
מִתְרַחֵב, וְעֶרְמוּמִי
הוּא בְּחִבּוּבוֹת מְרִיעַ
מִפְּכָפֶף לִגְל יָמִי:
"יָם זָקֵן, שְׁמַע, הִרְתַּע נָא,
תֵּן לִגְל שְׁלִי מִקְלֵט!"

Погулял я на просторе,
 Отдохнуть пора бы мне.
 Я родился у Казбека,
 Вскормлен грудью облаков,
 С чуждой властью человека
 Вечно спорить был готов.
 Я, сынам твоим в забаву,
 Разорил родной Дарьял
 И валунов им, на славу,
 Стадо целое пригнал».

Но, склонясь на мягкий берег,
 Каспий стихнул, будто спит,
 И опять, ласкаясь, Терек
 Старцу на ухо журчит:
 «Я привёз тебе гостинец!
 То гостинец не простой:
 С поля битвы кабардинец,
 Кабардинец удалой.
 Он в кольчуге драгоценной,
 В налокотниках стальных:
 Из Корана стих священный
 Писан золотом на них.
 Он угрюмо сдвинул брови,
 И усов его края
 Обагрила знойной крови
 Благородная струя;
 Взор открытый, безответный,
 Полон старою враждой;
 По затылку чуб заветный
 Вьется чёрною космой».

Но, склонясь на мягкий берег,
 Каспий дремлет и молчит;
 И, волнуясь, буйный Терек
 Старцу снова говорит:
 «Слушай, дядя: дар бесценный!
 Что другие все дары?

ממרחב מהרתי הנה,
 מבקש לנוח קצת.
 על-יד הר קזבק נולדתי,
 שד עבות ינקתי שם,
 רבתי ותמיד סלדתי
 לשררה של בן-אדם.
 לבניך כשעשוע
 עדר אבנים זרז,
 לשם-כך בזעזוע
 גיא דר'אל יקיר נגרס".
 אה הים כנם בלי נוע,
 אבנים לא שש לשאף.
 הנהר פכפוף מגביה,
 מתרפק על חול החוף:
 "שי הבאתי לא שכים:
 משדה קרב לוחם נודע,
 הוא היה נועז, מצלים –
 בן לחבל קברדה.
 סוחרה שלו – תפארת,
 מפלדה מגן מרפק
 ועליו זהב כותרת
 מקראן כזיו בזהק.
 מקמט מצחו מתוח
 ושפמו ארך הכחיל
 בקצוות מהקלוח,
 מהדם שלו אציל;
 באימה תמידית עינים
 מביטות, אה אין עונים;
 ותלתל עד ערף מים
 בקצפם הקר שוטפים".
 אה הים כנם בלי נוע,
 שח לחוף ולא סואן;
 הנהר נסער מפריע
 לשנתו של הזקן:
 "שמע, דודי, עוד לא אמרתי:
 שי בפז לא יסלא!

Но его от всей вселенной
 Я таил до сей поры.
 Я примчу к тебе с волнами
 Труп казачки молодой,
 С темно-бледными плечами,
 С светло-русою косой.
 Грустен лик её туманный,
 Взор так тихо, сладко спит,
 А на грудь из малой раны
 Струйка алая бежит.
 По красотке-молодице
 Не тоскует над рекой
 Лишь один во всей станице
 Казачина гребенской.
 Оседлал он вороного,
 И в горах, в ночном бою,
 На кинжал чеченца злого
 Сложит голову свою».

Замолчал поток сердитый,
 И над ним, как снег бела,
 Голова с косой размытой,
 Колыхаясь, всплыла.
 И старик во блеске власти
 Встал, могучий, как гроза,
 И оделись влагой страсти
 Темно-синие глаза.
 Он выиграл, веселья полный —
 И в объятия свои
 Набегающие волны
 Принял с ропотом любви.

מתבּל אוֹתוֹ הַסִּתְרִי
 בֵּין סְלַעִים בְּאַפְלָה.
 שְׁמַע! אֲאִיץ עַל גַּל גּוֹבָה
 גּוֹפְתָה שֶׁל נַעֲרָה,
 לֹה חִירוֹת, כְּהוֹת כְּתֻפָּיָה,
 צִמְתָּה לֹה בְּהִירָה.
 יִשְׁנָה, שְׁקֻטָּה, וְעֶצֶב
 פְּנֵי קוֹזְקִית מְכֻסָּה,
 וְזוֹרֵם מִנְקֵב פֶּצַע
 אֲרָגְמָן עַל הַחֲזָה.
 רַק אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי
 שֶׁל הָעִירָה שָׁלָה,
 עָלָם לֹא מִתְגַּעְגַּע
 לְעֵלְמָה הַנּוֹפְלָאָה.
 הוּא דוֹהֵר לְקֶרֶב בְּלִי דֶּרֶךְ
 בְּתוֹךְ תּוֹהוֹ הָרָרִי
 וְיִפֹּל בְּלִיל לְכָרֶךְ
 שֶׁל צִ'צִ'נִי אֲכָזְרִי".
 הַשְׁתַּתֵּק נִרְגַּז הַטָּרֶק,
 צָף רֹאשׁ נַעֲרָה עָלָיו,
 וְגִלִּים שְׁטָפוּ פְּנֵי שְׁלֵג
 וְסִחְפוּ צִמְת זָהָב.
 הִזְקֵן עֲצוּם לִפְתָּע
 קָם בְּאוֹן הַסִּעְרוֹת,
 תִּאָּוָה עֲזָה הִלִּיטָה
 אֶת עֵינָיו הַכְּחַלְחִלוֹת.
 בְּשִׁמְחָה גְדוֹלָה וְנִחַת
 הוּא אֶת זְרוּעוֹתָיו פָּתַח
 וּבִאֱהָבָה קוֹדֶחַת
 שִׁי מִהִנָּהָר לִקַּח.

1840

Есть речи — значенье

ישנן אמירות

Есть речи - значенье
Темно иль ничтожно!
Но им без волненья
Внимать невозможно.

Как полны их звуки
Безумством желанья!
В них слезы разлуки,
В них трепет свиданья.

Не встретит ответа
Средь шума мирскова
Из пламя и света
Рожденное слово;

Но в храме, средь боя
И где я ни буду,
Услышав, его я
Узнаю повсюду.

Не кончив молитвы,
На звук тот отвечу,
И брошусь из битвы
Ему я навстречу.

ישנן אִמִּירוֹת
או סְתוּמוֹת או בְּלִי טַעַם,
אך הן לי גִּרְמוֹת
שׁוֹב עוֹז רָגַשׁ כָּל פַּעַם.

צִלִּילִין - תְּאוּהָ,
חֲשִׁקַת נֶפֶשׁ לוֹהֶטֶת,
פְּרִדָּה כְּאוֹבָה
וּפְגִישָׁה מְלֹאֶת רֶטֶט.

בְּשֵׁאוֹן הִיא כַּעַת
חֲסֵרַת אֶזֶן קוֹשֶׁבֶת -
מֶלֶה שְׁנִבְרָאת
מֵאוֹר צַח וְשִׁלְהֶבֶת.

אך גם בְּמִקְדָּשׁ,
בְּשִׂדָּה קָרֵב, בְּכָל יָגַע
הַצִּלִּיל הַחֲלָשׁ
יִזְהָה בְּתוֹךְ רָגַע.

אֶפֶר תְּפִילָּתִי,
אֶדְהֶר לִי בְּחֶפֶץ
מִקָּרֵב גְּבוּרָתִי
לְקִרְאוֹתוֹ בְּכָל מָרָץ.

1840

И скучно и грустно

И скучно и грустно! - и некому руку подать
В минуту душевной невзгоды...
Желанья... что пользы напрасно и вечно желать?
А годы проходят - все лучшие годы!

Любить - но кого же? - на время не стоит труда,
А вечно любить невозможно...

קְדָרוֹת וְעֻצְבָּת

קְדָרוֹת וְעֻצְבָּת! – וְאֵין לְמִי יָד לְהוֹשִׁיט
בְּרָגַע שְׁנֶפֶשׁ סוֹבֶלֶת...
כְּמִיּהוּת... לְשֵׁם מָה עַד לְרֻצוֹת בְּלִי תַכְלִית?
שָׁנִים מִבְּחֵרוֹת כְּבֵר עָבְרוּ לֹלֵא חֶרֶט!

אֶת מִי לְאַהֲבָ? לְשָׁנוֹת נֶצַח אֵף אִישׁ לֹא אוֹהֵב,

В себя ли заглянешь? - там прошлого нет и следа,
И радость, и муки, и все там ничтожно.

Что страсти? - ведь рано иль поздно их сладкий недуг
Исчезнет при слове рассудка,
И жизнь, как посмотришь с холодным вниманьем вокруг -
Такая пустая и глупая шутка!

לְזֶמֶן-מָה זֶה לֹא שׁוּה טָרַח...
תְּבִיט לְתוֹכָךְ וְתִרְאָה: לְעֵבֶר אֵין עָקֵב,
שְׂמֵחוֹת, יְסוּרִים וְהֶלֶל שָׁם זְנִיחַ.

וּמָה תַּאוּזוֹת? עוֹד מְעַט מְזוֹרֵן הֶחָבִיב
יִגוֹז לְמִלָּה מִפְּרִשָּׁת,
וְכָל הַחַיִּים, בְּמִבְט מִפְּנֵי מִסְבִּיב, -
הֵם רַק הַלְצָה רִיקְנִית מְטֹפֶשֶׁת!

1840

Из Гёте

על-פי גתה

Горные вершины
Спят во тьме ночной;
Тихие долины
Полны свежей мглой;
Не пылит дорога,
Не дрожат листы...
Подожди немного,
Отдохнешь и ты.

כָּל פְּסָגָה נוֹסֶקֶת
יִשְׁנָה בַּלַּיִל.
בְּכָל עֶמֶק נְשָׁקֵט,
אֶפֶל, טַל וְצֵל;
פֶּג אֲבָק לְגִבָּה,
לֹא רוֹעֵד שׁוּם בַּד...
עוֹד יִבּוֹא מִרְגּוּעַ,
רַק הִמָּתֵן נָא קֶצֶת.

1840

Воздушный корабль

הספינה המעופפת

(из Цедлица)

(על-פי צֶדְלִיץ)

По синим волнам океана,
Лишь звезды блеснут в небесах,
Корабль одинокий несется
Несется на всех парусах.

בְּתַכְלֵת גְּלִי הָאוֹקֵינוֹס
לְאוֹר כּוֹכָבִים רִאשׁוֹנִים
סְפִינָה בּוֹדֶדָה מְמַהֶרֶת,
דוֹהֶרֶת בְּמִלּוֹא מִפְּרָשִׁים.

Не гнутся высокие мачты,

עָלֶיהָ לֹא מִתְעַקֵּם תֵּרֶן,

На них флюгера не шумят,
И, молча, в открытые люки
Чугунные пушки глядят.

Не слышно на нем капитана,
Не видно матросов на нем;
Но скалы и тайные мели,
И бури ему нипочем.

Есть остров на том океане -
Пустынный и мрачный гранит;
На острове том есть могила,
А в ней император зарыт.

Зарыт он без почестей бранных
Врагами в сыпучий песок,
Лежит на нем камень тяжелый,
Чтоб встать он из гроба не мог.

И в час его грустной кончины,
В полночь, как свершается год,
К высокому берегу тихо
Воздушный корабль пристает.

Из гроба тогда император,
Очнувшись, является вдруг;
На нем треугольная шляпа
И серый походный сюртук.

Скрестивши **могучие** руки,
Главу опустивши на грудь,
Идет и к рулю он **садится**
И быстро пускается в путь.

Несется он к Франции милой,
Где славу оставил и трон,

שבשבת עליו לא הומה,
בשקט לצהר פתוח
צופים תותחי לחימה.

קולו רב-חובל לא משמיע,
ולא רואים בה אף חובל,
אותה צוק, שרטון אם יפיעו,
סופה לא יוכלו לקלקל.

יש אי במרחב האוקיינוס,
אי-שחם שומם וחסור,
ועל אותו אי ישנו קבר,
אשר הקיסר בו קבור.

אותו בלי כבוד לפי טפס
קברו אויבים בתוך חול,
ושמו עליו אבן סלע:
"כי כך שוב לקום לא יכול."

שעה שנפטר הוא בשבי,
ביום שמלאה עוד שנה,
לחוף השומם מעופפת
עוגת בשקט ספינה.

אזי הקיסר מן הקבר
מופיע מיד מלבש:
מעיל-מסע צר אפר, סרט
וכבע חובש משלש.

עולה ונגש אל ההגה,
מצליב את ידיו, מהרהר,
מרכין את ראשו על חזהו,
לדרך לצאת ממחר.

פונה לצרפת הנכספת,
בה כס השאיר ותהילה,

Оставил наследника-сына
И старую гвардию он.

את בנו-היורש הוא השאיר שם,
וחיל ותיקים כה מפלא.

И только что землю родную
Завидит во мраке ночном,
Опять его сердце трепещет
И очи пылают огнем.

ברגע שארץ מולדת
בחשך הליל מנחש,
שוב לב מפרפר בו מאשר,
עיניו מתמלאות שוב באש.

На берег большими шагами
Он смело и прямо идет,
Соратников громко он кличет
И маршалов грозно зовет.

בצעד רחב אל הקרקע
יורד הוא זקוף ולהוט,
בקול רם קורא הוא לגיס,
למרשלים צו בדחיפות.

Но спят усачи-гренадеры -
В равнине, где Эльба шумит,
Под снегом холодной России,
Под знойным песком пирамид.

אבל ישנים עדי חרב
בארץ האלבה מכבר,
בחול פירמידות מצרים,
בשלג של רוסייה הקר.

И маршалы зова не слышат:
Иные погибли в бою,
Другие ему изменили
И продали шпагу свою.

וגם מרשלים לא הגיבו:
אחד פבר נפל בשדה-קרב,
אחר בקיסר בגד קדם,
מכר את חרבו הנרקב.

И, топнув о землю ногою,
Сердито он взад и вперед
По тихому берегу ходит,
И снова он громко зовет:

ברגז בקרקע רוקע
הולך הוא לכאן ולשם,
בחוף השקט מתמהמה,
ושוב הוא קורא בקול רם:

Зовет он любезного сына,
Опору в превратной судьбе;
Ему обещает полмира,
А Францию только себе.

קורא הוא לבנו, מחמל נפש,
משען בגורל המחמיר;
חצי עולם לו הוא מבטיח,
צרפת לעצמו רק משאיר.

Но в цвете надежды и силы
Угас его царственный сын,
И долго, его поджидая,

מלא בתקווה ובכוח
יורש המלכות פבר דעה,
ואבא לשוא מחפה לו

Стоит император один -

לבד על החוף מדכדך.

Стоит он и тяжело вздыхает,
Пока озарится восток,
И капают горькие слезы
Из глаз на холодный песок,

עומד הוא עצוב וגונח
עד שחר שעות ארפות,
דמעות מרות מהעינים
לקרקע בלי הרף זולגות.

Потом на корабль свой волшебный,
Главу опустивши на грудь,
Идет и, махнувши рукою,
В обратный пускается путь.

אחר כך בראש כלפי מטה
עולה על ספון, עם האור
עוד פעם מביט הוא אחורה,
וביד מסמן לחזר.

1840

Отчего

משום מה?

Мне грустно, потому что я тебя люблю,
И знаю: молодость цветущую твою
Не пощадит молвы коварное гоненье.
За каждый светлый день иль сладкое мгновенье
Слезами и тоской заплатишь ты судьбе.
Мне грустно... потому что весело тебе.

אני עצוב משום שפנה אותך אוהב,
וכי פריחה של נעוריך תרדף
בלי רחמים ברכילות זדונית טורפת.
על אשר יום בהיר, על גיל דקה חולפת
בבכי געגועים גורל יביא חשבון.
אני עצוב... משום שאת מלאת ששון.

1840

А. О. Смирновой

ל-א.א.סמירנובה

В простосердечии невежды
Короче знать вас я желал,
Но эти сладкие надежды
Теперь я вовсе потерял.
Без вас хочу сказать вам много,
При вас я слушать вас хочу;
Но молча вы глядите строго,

בפשטות-בער כך נראה לי:
להכירך אפשר קרוב.
את התקוות של פז האלה
קעת אבדתי לבסוף.
את על-ידי – צמא לשמע;
קשאת לא כאן – לומר רבות;
נבוא, נעלתי את הלוע,

И я в смущении молчу.
Что ж делать?.. Речью неискусной
Занять ваш ум мне не дано...
Все это было бы смешно,
Когда бы не было так грустно...

כְּשֶׁאַתָּה בִּי מְבִיטָה קְשׁוּת.
עֵינַי בְּךָ בְּמַלִּים שֶׁל הֶבֶל -
מֵה לַעֲשׂוֹת לִי? .. - לֹא אֲדַלִּיק
יָכוֹל לִהְיוֹת שְׂדֵה מִצְחִיק...
לוֹ לֹא הָיָה עֲצוּב עַד סָבֵל.

1840

К портрету

אל הדיוקן

Как мальчик кудрявый резва,
Нарядна, как бабочка летом;
Значенья пустого слова
В устах ее полны приветом.

נִמְהָרֵת כָּבֵן מִתְלַתֵּל
וְכַמוֹ פְּרָפְרִים מְקַשְׁטֵת;
בְּפִיָּה דְּבָרֵי הֶבֶל קֵל
מְלֵאִים חֲבִיבוֹת מְלֻטָּפֵת.

Ей нравиться долго нельзя:
Как цепь ей несносна привычка,
Она ускользнет, как змея,
Порхнет и умчится, как птичка.

לְרַגַּע בָּהּ רָגַשׁ נִדְלָק,
שׁוֹנֵאת הָרָגְלִים כְּשֶׁרֶשֶׁת,
דּוֹמָה לְנֶחֱשׁ חֲמַקְמָק,
דּוֹמָה לְצִפּוֹר מְפֹרָפֶרֶת.

Таит молодое чело
По воле - и радость и горе.
В глазах - как на небе светло,
В душе ее тёмно, как в море!

תִּמְיֵד כְּרִצּוֹנָה הָאִשָּׁה
יִסְתִּיר מִצָּחָה אֲשֶׁר וָצֶעַר.
כָּמוֹ יָם אֶפֶל עֵמֶק נִפְשָׁה,
עֵינֶיהָ – רִקִּיעַ בְּזֹהָר!

То истиной дышит в ней все,
То все в ней притворно и ложно!
Понять невозможно ее,
Зато не любить невозможно.

תְּחִילָה אֶתָּה לָהּ מֵאֲמִין,
אַחֵר כָּךְ רוֹאֶה כָּל שִׁקְרִיהָ!
אֵין אִפֹּן אוֹתָהּ לְהַבִּין,
אַךְ אֵין מְנוּס מִכְשׁוּפֶיהָ.

1840

Тучи

העננים

Тучки небесные, вечные странники!
Степью лазурною, цепью жемчужною
Мчитесь вы, будто как я же, изгнанники
С милого севера в сторону южную.

Кто же вас гонит: судьбы ли решение?
Зависть ли тайная? злоба ль открытая?
Или на вас тяготит преступление?
Или друзей клевета ядовитая?

Нет, вам наскучили нивы бесплодные...
Чужды вам страсти и чужды страдания;
Вечно холодные, вечно свободные,
Нет у вас родины, нет вам изгнания.

Родина

Люблю отчизну я, но странною любовью!
Не победит ее рассудок мой.
Ни слава, купленная кровью,
Ни полный гордого доверия покой,
Ни темной старины заветные преданья
Не шевелят во мне отрадного мечтанья.
Но я люблю - за что, не знаю сам –
Ее степей холодное молчанье,
Ее лесов безбрежных колыханье,
Разливы рек ее, подобные морям;
Проселочным путем люблю скакать в телеге
И, взором медленным пронзая ночи тень,
Встречать по сторонам, вздыхая о ночлеге,
Дрожащие огни печальных деревень;
Люблю дымок спаленной жнивы,
В степи ночующий обоз
И на холме средь желтой нивы
Чету белеющих берез.

כְּמוֹ שְׂרָשְׁרוֹת פְּנִינִים בְּעֶרְבָה תְּכַלֶּה,
עַד נוֹדְדִים אַתָּם, הָעֲנָנִים, בְּרוֹם,
כְּמוֹ שְׂאֵנִי – גּוֹלִים, עַד בְּדִהְיָה קֵלָה
מִן הַצֶּפֶן הָאֶהוֹב לְעַפְקֵי הַדְרֹם.

דִּין נֶשֶׁל גּוֹרֵל אֶכְזֹר הוּא שְׂגוֹרֵשׁ אֶתְכֶם?
עַל נֶשֶׁל קִנְיָה סְמוּיָה אוֹ שֶׁל שְׂנְאָה גְלוּיָה?
פֶּשַׁע אוֹלִי מַעִיק כְּלִשְׁהוֹ שְׁלָכֶם
אוֹ עֲלִילַת רְעִים הִיא רְעִילָה דִּיָּה?

לֹא, כִּי נִמְאָס לָכֶם מַעַקְרוֹת נִירִים;
לֹא, כִּי זָרִים לָכֶם כָּל יְצָרִים וְתִלּוֹת.
הַחֲפָשִׁיִּים לַעַד וּלְתִמִּיד קָרִים –
אֵין מְכוֹרָה לָכֶם, אֵין לְעוֹלָם גְּלוּת.

המולדת

אֶהְבֵּתִי לְמִכּוֹרָה לֹא מִתְפָּרֶשֶׁת!
וְבִנְתִי עָלֶיהָ לֹא גָבְרָה.
לֹא תִהְיֶלְתָּה בְּדָם נִרְכָּשֶׁת,
לֹא שְׁלוֹתָה גָּאָה, בּוֹטַחַת בְּזִרְעָה,
לֹא אֶגְדוֹת כְּמוֹסוֹת וְעִמוּמוֹת שֶׁל פַּעַם
אֵינָן מַעוֹרְרוֹת בִּי חִלּוּמוֹת וְנֶעַם.
אֲנִי אוֹהֵב – בְּלִי דַעַת כָּלֵל עַל מָה -
אֶת הַדְּמָמָה וְקוֹר עֲרֻבוֹתֶיהָ,
תְּנוּעָה אֵין סוֹף צְמָרוֹת יַעֲרוֹתֶיהָ,
גְּאוֹת הַנְּהָרוֹת דּוֹמָה לְאוֹן יָמָה;
אוֹהֵב בְּעֶגְלָה לְדַהֵר בְּחוֹל הַדֶּרֶךְ
וּבְמִבְט אֲטִי נוֹקֵב, בְּצֵל הַלֵּיל,
לִפְגֵּשׁ בְּצַד הָאֶרֶץ, עַל לִינָה גּוֹנֵם,
אֶת רַעַד הָאוֹרוֹת שֶׁל כֶּפֶר נוֹגֵה אֶפֶל;
אוֹהֵב עֶשֶׂן שְׂרִפַּת הַשָּׁלֶף,
הַרְכָּבִים בְּלִיל נְמִים,
בְּתוֹךְ שְׂדֵה צֹהֵב בְּעֶרֶב
זוּג שֶׁל לְבָנִים לְבָנִים.

С отрадой, многим незнакомой,
Я вижу полное гумно,
Избу, покрытую соломой,
С резными ставнями окно;
И в праздник, вечером росистым,
Смотреть до полночи готов
На пляску с топаньем и свистом
Под говор пьяных мужичков.

ובְשִׁמְחָה הָלֹא מִכֶּרֶת
רוֹאֶה יְבוּל שְׁנָאֶסֶף,
בְּקִתָּה בְּקֵשׁ גִּגָּה נִסְתַּרְת
וְעַל חֲלוֹן תְּרִיס מְגֻלָּה.
בְּחֵג כְּשִׁטְל נְשִׁיעָה זֹרְקֶת
עַד נְשֵׁת חֲצוֹת תְּמִיד אֲשֻׁמָּה
לְצִפּוֹת בְּרִקִּידָה שׁוֹרְקֶת
שֶׁל אֲכָרִים נְשִׁתוּיִים בְּסָה.

1841

На севере диком стоит одиноко

אִי-שֵׁם בְּצִפּוֹן הַשּׁוֹמֵם עוֹמֵד אֶרֶן
(*)

На севере диком стоит одиноко
На голой вершине сосна
И дремлет, качаясь, и снегом сыпучим
Одета, как ризой, она.

אִי-שֵׁם בְּצִפּוֹן הַשּׁוֹמֵם עוֹמֵד אֶרֶן
בוֹדֵד עַל פִּסְגָּה עֲרֻמָּה,
בְּקוֹר מְנַמֵּם, מְנַדְּד; לוֹט שֶׁל שֶׁלֶג
עוֹטֵף אֶת הָעֵץ כְּמוֹ גְּלִימָה.

И снится ей всё, что в пустыне далекой,
В том крае, где солнца восход,
Одна и грустна, на утесе горючем
Прекрасная пальма растет.

הָאֶרֶן חוֹלֵם: בְּצִיָּה מִרְחֻקָּת
אִי-שֵׁם, בָּהּ הַשֶּׁמֶשׁ עוֹלָה,
עַל סֵלַע לוֹהֵט מִתְבוֹדֵד, לֵלֵא רַע,
עֲצוּב גִּדֵּל דֶּקֶל נִפְלֵא.

1841

(*) תרגום חופשי לשיר של היינריך היינה. בשפה גרמנית "אורן" – מילה ממין זכר ו"דקל" – ממין נקבה, והרמז העיקרי לסיפור אהבה עצוב. בשפה הרוסית שתי המילים האלה הן ממין נקבה, והרמז העיקרי לבדידות

Прощай, немытая Россия

הִי שְׁלוֹם, רוֹסְיָה נִרְפָּשֶׁת

Прощай, немытая Россия,
Страна рабов, страна господ,
И вы, мундиры голубые,

שְׁלוֹם לָהּ, רוֹסְיָה נִרְפָּשֶׁת,
מְדִינַת מְרִים וְעֶבְדִּים,
שְׁלוֹם לָהּ, כֵּת כָּחַל לוֹבֶשֶׁת, (*)

И ты, им преданный народ.

שְׁלוֹם לָךְ, עַם צִיְתָנִים.

Быть может, за стеной Кавказа
Сокроюсь от твоих пашей,
От их всевидящего глаза,
От их всеслышащих ушей.

אוֹלִי בְּצֵל קוֹקֶז, בְּאַפֵּל
עוֹדִי מְקַלֵּט לְמִצָּא יְכוֹל
מֵעַיִן שְׁתַּצְפֶּה תוֹף כְּתֵל,
מֵאָזֶן שְׁתִּשְׁמַע הַכֹּל.

1841

(* קציני המשטרה החשאית ברוסיה לבשו בגדי שרד בצבע כחול

Утёс

שְׁקִיף

Ночевала тучка золотая
На груди утеса-великана;
Утром в путь она умчалась рано,
По лазури весело играя;

לָנָה עָנְנֵת זָהָב קִטְנֻטָּה,
עַל חֲזֵה שְׁקִיף עֵנֶק צוֹלֶלֶת.
לְדֶרֶךָ יֵצֵא הַשָּׁכָם בְּתַכְלִית,
מִשְׁחָקֵת שֶׁשָּׂה כִּילְדָּנִת;

Но остался влажный след в морщине
Старого утеса. Одиноко
Он стоит, задумался глубоко,
И тихонько плачет он в пустыне.

אֶף נֹתֵר עֶקֶב רֶטֶב בְּקֶמֶט
הַשְּׁקִיף הַסֶּב. בְּדָד גּוֹבֶה,
מְהֵרָה עֹמֵק, מִתְגַּעְגַּע
יְדוּמָה בְּשִׁמְמָה אֵלֶמֶת.

1841

С о н

חִלּוֹם

В полдневный жар в долине Дагестана
С свинцом в груди лежал недвижим я;
Глубокая еще дымилась рана,
По капле кровь очилась моя.
Лежал один я на песке долины;
Уступы скал теснились кругом,
И солнце жгло их желтые вершины

בְּדִגְסָטוֹן, בְּשַׁעַת הַצָּהֳרַיִם
שָׁכַבְתִּי דוֹם, מִהֲשָׁרֵב נִשְׁרָף;
חֲזִי נְקוּב כְּדוֹר עֵשֶׂן עֵדוֹן,
וּמִתּוֹכוֹ דָּמִי לָאֵט נִדָּף.
שָׁכַבְתִּי לְבִדִּי עַל חוֹל הָעֶמֶק;
צוּקִים הִצְטוּפּוּ סְבִיבִי. מִטְּמֵט
אוֹתָם חוֹם הַחֲמָה, אוֹתִי עַד חֲנֵק

И жгло меня — но спал я мертвым сном.
И снился мне сияющий огнями
Вечерний пир в родимой стороне.
Меж юных жен, увенчанных цветами,
Шел разговор веселый обо мне.
Но в разговор веселый не вступая,
Сидела там задумчиво одна,
И в грустный сон душа ее младая
Бог знает чем была погружена;
И снилась ей долина Дагестана;
Знакомый труп лежал в долине той;
В его груди дымясь чернела рана,
И кровь лилась хладеющей струей.

צרב, אבל ישנתי שנת המת.
את חגיגת הערב במולדת
שלי חלמתי; נשף. לפני
קבוצת נשים מקשטות עומדת,
משוחחות בעליזות עלי.
אך בשיחה בדוחה לא משתתפת,
אחת יושבת שם בהרהורים,
ובחלום עצוב פתאום נתקפת
נפשה הצעירה בין האורחים;
רואה היא דגסטן בצהרים;
גופה מכרת לה נחה לבד;
ופצע בחזה, שחור, עשן עדיו,
ידם זורם ומתקרר לאט.

1841

Они любили друг друга так долго и нежно

Sie liebten sich beide, doch keiner
Wollt'es dem andern gestehn
Heine

הם אהבו זה את זה בחבה מתמשכת

Sie liebten sich beide, doch keiner
Wollt'es dem andern gestehn
Heine

Они любили друг друга так долго и нежно,
С тоской глубокою и страстью безумно-мятежной!
Но, как враги, избегали признанья и встречи,
И были пусты и хладны их краткие речи.

Они расстались в безмолвном и гордом страданье,
И милый образ во сне лишь порою видали.
И смерть пришла: наступило за гробом свиданье...
Но в мире новом друг друга они не узнали.

(*)
הם אהבו זה את זה בחבה מתמשכת,
עם געגועים עמקים ותשוקה מרדנית מטופת!
אך, כמו אויבים, נמנעו מודי ומקשר,
קצרים היו השיחות, חסרות חום ופשר.

הם נפרדו ביסורים מתגאים ובשקט,
זה את זה לראות לעצמם בחלום התירו.
והמות בא: התקיימה הפגישה הנחשקת...
אך זה את זה בעולם החדש לא הכירו.

1841

Тамара

В глубокой теснине Дарьяла,
Где роется Терек во мгле,
Старинная башня стояла,
Чернея на черной скале.
В той башне высокой и тесной
Царица Тамара жила:
Прекрасна, как ангел небесный,
Как демон, коварна и зла.
И там сквозь туман полуночи
Блистал огонек золотой,
Кидался он путнику в очи,
Манил он на отдых ночной.
И слышался голос Тамары:
Он весь был желанье и страсть,
В нем были всеильные чары,
Была непонятная власть.
На голос невидимой пери
Шел воин, купец и пастух;
Пред ним отворялися двери,
Встречал его мрачный евнух.
На мягкой пуховой постели,
В парчу и жемчуг убрана,
Ждала она гостя... Шипели
Пред нею два кубка вина.
Сплетались горячие руки,
Уста прилипали к устам,
И странные, дикие звуки
Всю ночь раздавались там.
Как будто в ту башню пустую
Сто юношей пылких и жен
Сошлись на свадьбу ночную,

תמר

בגיא דריאל צר, בו הטרק
רועם, מחטט לו בלי אור,
מגדל התנשא כמו עוד פרק
שחור על צוק שחם שחור.
אי-אז המגדל הגבוה
שיף לתמר המלכה:
יפה כמו מלאך האלה,
כמו דמון זדונית וקשוחה.
משם בחצות אל הדרך
נצנץ אור בתוך ערפל,
פרץ מהצוק לעין הלק,
קרא לו לנוח בליל.
נשמע קול תמר מלמעלה -
קריאת תאווה להוטה,
וכוח פתוי רב היה לה,
כשוף כל יכול ושלטה.
הלכו לקול פרי נסתרת
סוחר ורועה ולוחם;
סריס קודר בא ובדלת
את פני האורח קדם.
והיא במטה מפארת,
כלה בפנינים וזהב
חכתה לו מחשק בוערת,
גביע עמד לפניו.
שוזרו הידים בתאב,
שפתים באון נצמדו,
פראים, משונים צילי רעב
עד שחר לטרק ירדו.
נראה, לשם באו כאלו
מאות נערים, נערות,
משתה לכבוד מת שם התחילו

На тризну больших похорон.
Но только что утра сиянье
Кидало свой луч по горам,
Мгновенно и мрак и молчанье
Опять воцарялися там.
Лишь Терек в теснине Дарьяла,
Гремя, нарушал тишину;
Волна на волну набегала,
Волна погоняла волну;
И с плачем безгласное тело
Спешили они унести;
В окне тогда что-то белело,
Звучало оттуда: прости.
И было так нежно прощанье,
Так сладко тот голос звучал,
Как будто восторги свиданья
И ласки любви обещал.

או ליל הלולת הפלולות.
אך כשהחמה הזורחת
בבקר הרקיעה אל על,
דממה שוב הייתה מנצחת,
ואור נעלם במגדל.
בגיא דריאל צר רק הטרק
רעם כמו תמיד והצליף,
רץ גל אחרי גל בפרך,
וגל מאחור גל הניף,
ואת הגופה הם עם שחר
לקחו הלאה באנחה;
הלבין משהו אז בצהר,
בלחש נשמע קול: סליחה!
היתה הפרדה כה נלבבת,
קול מתק הבטים תקוה,
כאלו פגישה מתקרבת
מלאה לטופי אהבה.

1841

Нет, не тебя так пылко я люблю

לא, לא אותך אני אוהב לוחט,

Нет, не тебя так пылко я люблю,
Не для меня красы твоей блистанье;
Люблю в тебе я прошлое страданье
И молодость погибшую мою.

לא, לא אותך אני אוהב לוחט,
לא בשבילי ביפי את זוהרת;
אני אוהב בך דוֹי מעת אחרת
ונעורי שתמו טרם עת.

Когда порой я на тебя. смотрю,
В твои глаза вникая долгим взором,
Таинственным я занят разговором,
Но не с тобой я сердцем говорю.

כשלפעמים אני בך מסתכל,
ובעיניך מבטי טובע -
בשיח מסתורי אני שוקע,
אך לא אתך, אלא עם לב סובל.

Я говорю с подругой юных дней;
В твоих чертах ищу черты другие;
В устах живых уста давно немые,

עם חברתי מאז ממשיך שיחה,
אחר תובע בפניך צלם
בתוך שפתי החי - שפתי האלם,

שיר למילים מ. לרמונטוב וללחן א. שישקין בביצוע ד. חבורוסטובסקי באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=xP-C4VnK6Sw>

* * *

1
 Выхожу один я на дорогу;
 Сквозь туман кремнистый путь блестит;
 Ночь тиха. Пустыня внемлет богу,
 И звезда с звездою говорит.

2
 В небесах торжественно и чудно!
 Спит земля в сиянье голубом...
 Что же мне так больно и так трудно?
 Жду ль чего? жалею ли о чем?

3
 Уж не жду от жизни ничего я,
 И не жаль мне прошлого ничуть;
 Я ищу свободы и покоя!
 Я б хотел забыться и заснуть!

4
 Но не тем холодным сном могилы...
 Я б желал навеки так заснуть,
 Чтоб в груди дремали жизни силы,
 Чтоб, дыша, вздымалась тихо грудь;

5
 Чтоб всю ночь, весь день мой слух лелея,
 Про любовь мне сладкий голос пел,

1
 לבדי יוצא אני לדרכי
 שביל צר מערפל משלים נגה,
 לבדי יצאתי למרחב;
 השממה קשובה לקול אלה,
 ונוכח משיח עם כוכב.

2
 המרום – כלו הדר ופלא,
 ארץ ישנה בזיו כחל...
 למה לי היסורים האלה?
 צפיה הם או אבדן גדול?

3
 כלום נפשי מהחיים חושקת
 העבר אותי לא מצער;
 כל מבקשי – חרות ושקט,
 כל אפשי להרדם מהר!

4
 אך לא בשנה קרה של קבר...
 אלא אבקש לישן לעד
 כשחיות תנום בי בכל אבר,
 יתרחב חזי בגשם לאט,

5
 לאזני יומם וליל כרום
 קול מתוק על אהבה ישיר,

Надо мной чтоб, вечно зеленея,
Темный дуб склонялся и шумел.

ותמיד אלון ירק ישוע
כהה-עלון, ברעשו יעיר.

1841

שיר למילים של מ. לרמונטוב וללחן י. שאשינה בביצוע ב. שטוקולוב באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=nglRghJ2-1o>

Пророк

С тех пор как вечный судия
Мне дал всеведение пророка,
В очах людей читаю я
Страницы злобы и порока.

Провозглашать я стал любви
И правды чистые ученья:
В меня все ближние мои
Бросали бешено камня.

Посыпал пеплом я главу,
Из городов бежал я нищий,
И вот в пустыне я живу
Как птицы, даром божьей пищи;

Завет предвечного храня,
Мне тварь покорна там земная;
И звезды слушают меня,
Лучами радостно играя.

Когда же через шумный град
Я пробираюсь торопливо,
То старцы детям говорят
С улыбкою самолюбивой:

הנביא

מאז נתן לי השופט
של העולם את מלוא הידע,
בעין אדם דפי החט
אני לקרוא יכול כל קטע.

התחלתי להכריז תורה
של אהבה וטהר נפש,
עלי שכני מלאי מרה
זרקו רק אבנים ורפש.

שפכתי אפר על הראש,
ולמדבר מעיר ברחתי;
וכאן, עני מבני-אנוש,
אוכל במה שהתברכתי.

כמו שהאל צוה, חיות
לי מציתות בארח פלא,
וכוכבים שולחים קרנות
ובשמחה מאזינים לי.

כשדורך כרה עובר אני
בחפזון, בלוי הבגד,
אז בחיור השחצני
אומרים זקנים לטף מנגד:

"Смотрите: вот пример для вас!
Он горд был, не ужился с нами:
Глупец, хотел уверить нас,
Что бог гласит его устами!

Смотрите ж, дети, на него:
Как он угрюм и худ и бледен!
Смотрите, как он наг и беден,
Как презирают все его!"

"רְאוּ: הוּא בְּשִׁבְלֵיכֶם דּוֹגְמָה!
כָּשָׁל לְהִסְתַּדֵּר אִתָּנוּ:
טִפֵּשׁ גָּאָה טֵעֵן שְׁמָא
הָאֵל מִפִּיּוֹ מְשַׁמִּיעַ לָנוּ!

רְאוּ, כָּמָה רָזָה הָאִישׁ,
כָּמָה חָיָר, קוֹדֵר הַסֶּכֶר,
עַד כָּמָה דָּל, עֶרֶם הַגָּבֵר,
כָּלָם בְּזִים בּוֹ, נְבִיא בִישׁ!"